

ORSZÁGOS
FELSŐOKTATÁSI TANÁCS

A
JOGI OKTATÁS
REFORMJA

Az Országos Felsőoktatási Tanács Jog- és közgazdaságtudományi Szakosztályának 1944. évi március hó 9-én, Elnöki Tanácsának pedig 1944. évi március hó 30-án tartott ülésében elfogadott tervezetek szövege.

A/

TERVEZET A TANULMÁNYI REND REFORMJÁRÓL.

Az Ő császári és apostoli királyi Felségének 1911. október 5-ről kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyott s az 1911.évi 128.000.VKM.számú rendelettel kiadott "Szabályzat a tudományegyetemek és jogakadémiák tanulmányi és vizsgarendjéről" a következő, Magyarország Főméltóságu Kormányzójának .. ...-en ...évi ...hó ... napján kelt legmagasabb elhatározásával jóváhagyott rendelkezésekkel egészítették ki és módosították.

I. A jogi tanulmányok.

1.§.A tanulmányok megkezdése és megszakítása.

Akik megukat az egyetemek jog- és államtudományi karaira, valamint a jogakadémiákra hallgatókul felvétetni kívánják, tanulmányaikat csak az első /téli/ félévvel kezdhetik meg.

A tanulmányok megszakítása esetén, a megszakítás utáni félév beszámításának csak akkor lehet helye, ha az első /téli/ félévvel megszakított tanulmányok folytatása a második /nyári/ félévvel, a második /nyári/ félévvel megszakítottaké pedig az első /téli/ félévvel kezdődik.

2.§.Főiskola-változtatás.

Valamely hazai egyetem jog- és államtudományi karán megkezdett tanulmányok a tanév befejeztével és az akkor esedékes alapvizsga sikeres letétele után bármely hazai egye-

tem jog- és államtudományi karán, a jogakadémián megkezdett tanulmányok pedig bármely hazai egyetem jog- és államtudományi karán és más hazai jogakadémián is folytathatók.

Egyetemen megkezdett tanulmányok jogakadémián nem folytathatók.

A kilencedik félévet ugyanott kell hallgatni, ahol a hallgató a IV. tanévet hallgatta. Akik a IV. tanévüket jogakadémián hallgatták, azok azonban kilencedik félévüket annak az egyetemen jog- és államtudományi karán is hallgathatják, amelyen doktori szigorlatra jelentkezni jogosultak.

3.§.Évfolyam-ismétlés.

Aki a tanév végén esedékes alapvizsgát legkésőbb a szeptemberi rendkívüli határidőben, vagy az októberi póthatáridőben sikeresen nem állotta ki /vizsgára nem állott, vagy a vizgán ismétlésre utasított/, az egész évfolyamot ugyanazon a főiskolán tartozik megismételni./18.§/

Jogakadémián hallgatott évfolyamnak egyetemen való megismétlése azonban meg van engedve.

4.§.A végbizonyítvány elnyerése.

A jog- és államtudományi karok, valamint a jogakadémiák hallgatói jogvégzettséget igazoló végbizonyítványt csak akkor nyerhetnek

1. ha lehallgatták a félév beszámításához szükséges óraszámban kilenc érvényes félévet;

2. ha lehallgatták a 8.§-ban felsorolt kötelező kollégiumokat;

3. ha sikeresen kiállották az 1911.évi "Szabályzat" 1-6.§-aiban elrendelt alapvizsgákat...

II. Az érvényes félévek.

5.§.A kilencedik félév elengedése.

A kilencedik félév hallgatása alól kérésükre

fölmentendők azok,

1. akik katonai szolgálatra alkalmasnak találtat-
tak s igazolják azt, hogy tényleges katonai szolgálati köte-
lezettségüknek a fennálló szabályok szerint eleget tettek,
vagy azt, hogy tényleges katonai szolgálati kötelezettségük
teljesítését jogi tanulmányaik befejezése utánra halasztották
/1889:XXVI.t.c./;

2. akik mindhárom alapvizsgájukat legalább "jó"
eredménnyel állották ki;

3. akik valamely hazai egyetem nem jogi karán vagy
más hazai főiskolán, vagy valamely külföldi egyetemen vagy fő-
iskolán egy vagy több félévet hallgattak.

6.§.Félév-beszámítás.

A más hazai karokon vagy külföldi főiskolákon
hallgatott félévek beszámításának az 5.§.3.pontjában meghatá-
rozott eseten kívül helye nincs.

A rendkívüli hallgatói minőségben eltöltött fél-
év vagy szabálytalan félév a tanulmányi időbe be nem számít-
ható.

7.§.Az érvényes félévek óraszámja és órabeszámítása.

A félév csak annak számítható be, aki az első
nyolc félévben hetenkint legalább 25 órát, a kilencedik félév-
ben pedig hetenkint legalább 20 órát hallgatott.

Ebbe a kötelező óraszámba az I.és II.tanév folya-
mán csak a saját karon hallgatott kötelező főkéllégiumok, a
hallgatott vagy a már lehallgatott tárgyak köréből hirdetett
speciál-kollégiumok, a gyakorlatok és a szemináriumok, valamint
a mellékkollégiumok számíthatók be.

A III.és IV.tanév folyamán ezenkívül beszámitha-
tók az összes speciál-kollégiumok s a 16.§-ban ajánlott böl-
csészeti és orvostudományi kari kollégiumok is.

A kilencedik félév kötelező heti 20 óraszámába
a jogi karon, valamint az egyetem többi karán hallgatott min-
den kollégium beszámítható, még a már lehallgatott kötelező
főkéllégiumok újabb hallgatása is.

Ugyanannak a kötelező főkéllégiumnak újabb hall-

gatása egyébként, az évfolyam ismétlésének esetét kivéve, a kötelező heti óraszámba nem számítható be.

Egymásra közvetlenül következő két félév között legfeljebb 5 órára terjedő óraátszámításnak van helye akkor, ha az átszámítandó órákat olyan kollégiumok /gyakorlatok, szemináriumok/ köréből hallgatták, amelyek mindkét félévben beszámíthatók volnának.

III.A kötelező főkéllégiumok.

8.§.A főkéllégiumok beosztása.

A kötelező főkéllégiumok a következők:

I.tanév.

1. Magyar és összehasonlító európai jogtörténet. /Alkotmány-, közigazgatás- és jogtörténet./ Heti 5 óra mindkét félévben.
2. Római jog, mint általános magánjogi bevezetés. Heti 5 óra mindkét félévben.
3. Egyházjog. /Kanonjog./ Heti 5 óra mindkét félévben.
4. Statisztika. Heti 5 óra mindkét félévben.
5. Közgazdaságtan. Heti 5 óra mindkét félévben.

II.tanév.

1. Közgazdaságtan és pénzügytan. /Az első félévben közgazdaságtan, a második félévben pénzügytan./ Heti 5 óra mindkét félévben.
2. Magyar alkotmányjog a közigazgatási jog alapintézményeivel. Heti 5 óra mindkét félévben.
3. Általános alkotmánytan és közigazgatástan. /Politika./ Heti 5 óra mindkét félévben.
4. Jogfilozófia. Heti 5 óra mindkét félévben.
5. Magyar magánjog. /Általános tanok, személyjog, dologi jog./ Heti 5 óra mindkét félévben.

III. tanév.

1. Magyar magánjog./Kötelmi jog, családjog, örökösödési jog./ Heti 5 óra mindkét félévben.
2. Magyar anyagi büntetőjog. Heti 5 óra mindkét félévben.
3. Magyar büntető törvénykezési jog. Heti 3 óra mindkét félévben.
4. Magyar közigazgatási jog. Heti 5 óra mindkét félévben.

IV. tanév.

1. Magyar kereskedelmi és váltójog./Hiteljog./ Heti 5 óra mindkét félévben.
2. Magyar polgári törvénykezési jog./Peres és perenkívüli eljárás./ Heti 5 óra mindkét félévben.
3. Magyar pénzügyi jog. Heti 3 óra mindkét félévben.
4. Nemzetközi jog. Heti 5 óra mindkét félévben.

9. §. Megbeszélő-órák.

A kötelező főkollégiumok heti órái közül egyet megbeszélő-óra /konverzátorium/ gyanánt kell kijelölni.

Ezen az órán a hallgatók az addig előadott anyag köréből kérdéseket intézhetnek a tanárhoz, tőle a megnemértett részletekre nézve bővebb magyarázatokat s érdeklődésük iránya szerint további felvilágosításokat kérhetnek.

Ha ezeknek a kérdéseknek megbeszélése az órát nem venné igénybe, a hátralévő idő az előadások folytatására fordítandó.

Hogy melyik óráját jelöli ki az előadó tanár megbeszélő-óra gyanánt, a tanrendben feltüntetendő.

10. §. A tanrend összeállítása.

Az ötórás főkollégiumok öt egymásután következő hétköznapon akként adandók elő, hogy az ugyanazon évfolyam számára kijelölt főkollégiumok órái közé üres órák ne essenek s hogy azokat a hallgató lehetőleg a délelőtti órában

hallgathassa.

A tanrend összeállításánál általában különös figyelem fordítandó a hallgatók jogos érdekeire és főként arra, hogy tanulmányi idejük alatt a meghatározott sorrendben lehallgathasság az összes kötelező kollégiumokat és lehetőleg az ajánlott kollégiumok mindegyikét is.

A kari dékán és az Egyetemi Tanács a tanrendet miniszteri jóváhagyás céljából való felterjesztése előtt ebből a szempontból gondosan átvizsgálni s idevonatkozó észrevételeit a felterjesztésben megtenni köteles.

IV. Szabadon választható tárgyak.

11.§. A specializálódás irányai.

A kötelező főkollégiumokon kívül a joghallgató a III. és IV. tanév folyamán még legalább félévénkénti heti hét órát tartozik hallgatni a félév beszámításához szükséges heti óraszám elérése végett. /7.§./ Ezt a heti hét órát - a szerint, hogy milyen irányban akarja magát specializálni - szabad választása szerint hallgathatja

1. akár a speciál-kollégiumok /12.§./,
2. akár a mellék-kollégiumok /13.§./,
3. akár a gyakorlatok és szemináriumok /15.§./,
4. akár a bölcsészeti vagy az orvostudományi karon hallgatásra ajánlott kollégiumok /16.§./ köréből.

12.§. Speciális kollégiumok.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelettel állapítja meg azoknak a speciál-kollégiumoknak tárgykörét és heti óraszámát, amelyeket a jog- és államtudományi karok /jogakadémiák/ mind az igazságügyi mind a közigazgatási képzés elmélyítése céljából évente meghirdetni tartoznak.

A miniszteri rendelet a kötelezően meghirdetendő speciál-kollégiumokon kívül felsorolhatja azokat is, amelyeknek meghirdetése a lehetőség szerint ajánlatos.

Ezenkívül a ny.r., ny.rk. tanárok, a címzetes és magántanárok tudományszakuk érdekeinek megfelelően tetszés sze-

rint hirdethetnek a kötelező óraszámba - a 7.§ szerint - beszámítható speciál-kollégiumokat.

A speciál-kollégiumok előadásáról a jog- és államtudományi karok /jogakadémiák/ a ny.r.,ny.rk.tanároknak, a címzetes és magántanároknak, valamint a vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárulásával a gyakorlati élet magántanár- rá nem képesített kiváló szakembereinek adandó előadói megbí- zás útján gondoskodnak. A gyakorlati szakemberek megbízása egy-egy tanévre szól, de megújítható.

A speciál-kollégiumok tanrendi beosztásánál különös tekintettel kell lenni arra, hogy a hallgatók ezeket is célsze- rű időbeosztással hallgathassák, s hogy főként a III. és IV. tanév kötelező főkollégiumai által le nem foglalt délelőtti órák megfelelő speciál-kollégiumokkal legyenek kitölthetők. E tekintetben a 10.§-nak a tanrend összeállítására vonatkozó rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

13.§.Mellék-kollégiumok.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ugyancsak rer- delettel állapítja meg azoknak a gyakorlati jellegű mellék-kol- légiumoknak tárgykörét és heti óraszámát is, amelyek egyes élethivatások szempontjából jelentős ismeretek közlésére szolgálnak és amelyeket a jog- és államtudományi karok /jog- akadémiák/ évente kötelezően meghirdetni tartoznak, vagy amely- lyeknek a lehetőség szerinti meghirdetése ajánlatosnak lát- szik.

E mellék-kollégiumok közé tartozik elsősorban a magán- és üzemgazdaságtan, a könyvviteltan és az államszámviteltan. De ide tartoznak azok az előadások is, amelyek egyes jogász élethivatások gyakorlati és technikai részleteit is- mertetik, úgymint:

a/ a polgári és büntető bírósági ügyvitelt és a bi- rói határozatok szerkesztését;

b/ a kir. ügyészi, az ügyvédi és a közjegyzői munka- kört, periratok és perenkívüli beadványok szerkesztését;

c/ a miniszteriális és az alsóbb állami közigazgatá- si és önkormányzati ügykezelést és hatósági határozatok szer- kesztését;

d/ a közigazgatási hatóságokhoz intézett beadványok

formáját és fogalmazását;

e/ a hivatalos stílust és a magyaros jogászai fogalmazást; f/ a kriminalisztikát és a nyomozástant ismertető kollégiumok.

A mellék-kollégiumok előadására, a vallás- és közoktatásügyi miniszter hozzájárulásával, a gyakorlati élet magántanárrá nem képesített kiváló szakemberei is felkérhetők. Az ilyen meghívott szakelőadók megbízása egy-egy tanévre szól, de megújítható.

14.§. Tanfolyamok szervezése.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter az érdekelt miniszterrel egyetértve az illető tudományegyetem jog- és államtudományi karának meghallgatása után elrendelheti, hogy főiskolai képzéshez kötött egyes hivatások szempontjából jelentős szakismeretek megszerzése céljából a tudományegyetem jog- és államtudományi karán szaktanfolyamokat tartsanak és rendszerben meghatározhatja az ilyen tanfolyamra bocsátás kellekeit a tanfolyam tanulmányi és vizsgarendjét s a tanfolyam elvégzése és a vizsga kiállása alapján kiállítható bizonyítvány szövegét, valamint a tanfolyam és a vizsga díját.

15.§. Szemináriumok és gyakorlatok.

Minden kötelező főkollégium előadója az arra alkalmas kiválasztott hallgatók számára szemináriumot hirdetni köteles.

A szemináriumok és kari tudományos intézetek célja a tudományos kutatásba való bevezetés és a tudományos kutatás előmozdítása.

A szemináriumok és a tudományos intézetek tagjainak felvétele az igazgatótanár hatáskörébe tartozik.

Tagokul végzett hallgatók is felvehetők.

A szemináriumon kívül, vagy azok helyett, kevésbé haladottak számára gyakorlatok /repetitoriumok, exegetikumok, praktikumok, proszemináriumok/ tarthatók.

A gyakorlatok felhasználhatók a jogalkalmazás gyakorlati és technikai részleteinek ismertetésére s egyes mellék kollégiumok /13.§./ pótlására.

16.§. Más karokon hallgatható kollégiumok.

A más tudománykarokon hirdetett előadások közül a következőknek hallgatása ajánlatos joghallgatók számára:

a/ a bölcsészeti karon:

1. a filozófiai /különösen a logikai, etikai, lélektani és filozófiatörténeti/ előadásoké,

2. a történeti /különösen az egyetemes történet és a magyar történet legújabbkori részéből vett, továbbá művelődéstörténeti/ előadásoké,

3. az élő nyelvekből tartott leckéké,

b/ az orvostudományi karon:

1. a törvényszéki orvostani,

2. a törvényszéki lélektani és elmekórtani,

3. a közegészségtani előadásoké.

A jogakadémiák minden évben legalább egy filozófiai, egy legújabbkori történeti és egy törvényszéki orvostani kollégiumról tartoznak hallgatóik számára gondoskodni.

V. Az alapvizsgák.

17.§. Az alapvizsgák tárgyai.

Az 1911. évi "Szabályzat" 1-6.§-aiban elrendelt alapvizsgák száma és tárgyai csoportosítása változatlan marad, csupán a második alapvizsgán foglalja el "a magyar alkotmányjog, a közigazgatási jog alapintézményeivel" a "magyar közjog" helyét.

18.§. Az alapvizsgák határideje, pót- és ismétlő vizsgák, évfolyamismétlés.

Az alapvizsgák rendes határideje a minden év június 1-25-ig, rendkívüli határideje a szeptember 1-15-ig terjedő idő.

Aki a júniusi határidőben áll vizsgára, azt, ha feleletei egy tárgyból nem ütik meg a mértéket, pótvizsgára, ha kettőből, ismétlő vizsgára kell utasítani.

Az ismétlő- és pótvizsga letétele a szeptemberi rendkívüli határidőben megkísérelhető. Ha ez nem sikerül, vagy ha a

jelölt nem áll vizsgára, az egész évfolyamot újból kell hallgatnia és csak a következő júniusi /szeptemberi/ határidőben állhat vizsgára./3.§./

Aki a szeptemberi rendkívüli határidőben áll először vizsgára, az, ha feleletei csupán egy tárgyból nem üt meg a mértéket, október 15-22 közt pótvizsgára jelentkezhet. Ha ezen a vizsgán sem felel meg, az egész évfolyam újbóli hallgatására s az egész alapvizsgának a következő júniusi /szeptemberi/ határidőben való megismétlésére kell utasítani./3.§./

Az októberi póthatáridőben vizsgázók a vizsgájukat követő nyolc napon belül jogosultak és kötelesek is a vizsga eredménye szerint hallgatóként évfolyamra beiratkozni.

Valehányszor a vizsgázó csupán egy tárgyból utasítatik pótvizsgára, vagy azért utasítatik az évfolyam és vizsga ismétlésére, mert feleletei csupán egy tárgyból nem ütötték meg a mértéket, a vizsgálati jegyzőkönyvben feltüntetendő az a jegy is, amelyet a másik tárgyból /tárgyakból/ kiérdemelt.

Aki a harmadik alapvizsgán sem a magyar anyagi büntetőjogból, sem a magyar büntetőperjogból nem felelt meg, úgy tekintendő, mintha egy tárgyból nem felelt volna meg.

Aki sem a júniusi, sem a szeptemberi határidőben nem áll vizsgára, az egész évfolyamot ismételni tartozik./3.§./

Az évfolyam ismétlésével egybekötött vizsgaismétlés nem esik korlátozás alá.

19.§. Az alapvizsgák minősítése.

A sikeresen letett vizsga a "kitünő", "jeles", "jó" és "elégséges" jegyekkel minősítendő.

A vizsgálóbizottság határozatait szavazattöbbséggel hozza. A "kitünő" minősítéshez azonban egyhangú határozat szükséges.

Az alapvizsgák szorgalmi vizsgák s ezért eredményük megállapításánál a vizsgázónak évfolyama többi kötelező tantárgyaiból, a speciál-kollégiumokból és a szemináriumokban tanúsított szorgalmára és előmenetelére is tekintettel kell lenni.

VI. Vegyes rendelkezések.

20. §. Az államvizsgák eltörlése.

Az 1911. évi "Szabályzat" 23-25. §-aiban szabályozott államvizsgák 1944. szeptember 1-től kezdve nem tehetők.

21. §. Az 1911. évi Szabályzat érvényessége.

Az 1911. évi "Szabályzatnak" jelen szabályzat módosításaitól nem érintett rendelkezései továbbra is érvényben maradnak.

22. §. Átmeneti rendelkezések.

Jelen szabályzat 1944. szeptember 1-től kezdve fokozatosan lép hatályba akként, hogy csak azokra a hallgatókra vonatkozik, akik ez után az időpont után iratkoztak be első ízben a hazai jog- és államtudományi karra /jogakadémiára/. Azok, akik valamely hazai jog- és államtudományi karra /jogakadémiára/ rendes hallgatókul már 1944. szeptember 1-e előtt beiratkozva voltak, még az 1911. évi "Szabályzat" szerint hallgatnak, alapvizsgáznak és nyernek végbizonyítványt.

Az 1947. június 30-ig terjedő három átmeneti tanévben a tanrend összeállításánál figyelemmel kell lenni arra, hogy abban az esztendőben, amelyben valamely kötelező kollégiumot az új *tanulmányi* rendre való fokozatos átmenet folytán, alacsonyabb évfolyam számára kell meghirdetni, mint amilyen számára az a régi tanulmányi beosztás szerint meghirdetendő volt, ez a főkollégium az illető magasabb évfolyamnak még a régi rend szerint összeállítandó főkollégiumai közt is hallgatható legyen.

A kilencedik félév hallgatása alól az 1953-54. tanév végéig terjedő átmeneti időben a vallás- és közoktatásügyi miniszter méltányossági okokból felmentést adhat akkor is, ha a jelen szabályzat 5. §-ában felsorolt mentességi okok egyike sem forog fenn.

TERVEZET A DOKTORI SZABÁLYZAT MÓDOSÍTÁSÁRÓL.

Az Ő császári és apostoli királyi Felségének 1883. augusztus 20-ról és 1887. június 28-ról kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyott s az 1883. évi 28291. VKM. számú és 1887. évi 26.006. VKM. számú rendeletekkel kiadott "Szabályzat a jog- és államtudományi egyetemi karoknál tartandó tudorsági szigorlatokról" a következő, Magyarország Főméltóságu Kormányzójának ...-en ... kelt legmagasabb elhatározásával jóváhagyott rendelkezésekkel egészítették ki és módosították.

II. Egységes jog- és államtudományi doktorátus.

1. §. A jogtudományi és államtudományi doktorátus egyesítése.

Az eddig fennállott külön jogtudományi és külön államtudományi doktori fokozat egyesítésével a tudományegyetemek jog- és államtudományi karán ezentúl az egységes jog- és államtudományi doktori fokozat nyerhető el.

2. §. A doktorátus elnyerésének feltételei.

Az egységes jog- és államtudományi doktori fokozat elnyeréséhez

1. egy írásbeli értekezés /doktori disszertáció/ elkészítése és
2. négy doktori szigorlat letétele szükséges.

II. A doktori disszertáció.

3. §. Disszertációra bocsátás.

Disszertációra bocsátás iránt a jelölt már a harmadik alapvizsga sikeres letétele után a negyedik tanév és a kilencedik szemeszter során is folyamodhatik azon a jog- és államtudományi karon, amelyen doktori szigorlatokra való jelentkezésre jogosult.

Ha a negyedik évet és a kilencedik félévet jogaka-

démián hallgatja, akkor a disszertációra bocsátást végbizonyítványának megszerzése után, de még a doktori szigorlatokra való jelentkezés előtt, annak az egyetemnek jog- és államtudományi karától kell kérnie, amelyen doktori szigorlatokra jelentkezni fog.

4. §. A disszertáció tétele.

A disszertációra bocsátás iránti kérvényben meg kell jelölni azt a tárgyat, amellyel a jelölt a legbehatóbban, az egyetemi előadások anyagán tulmenőleg is foglalkozott és fel kell sorolni azokat az irodalmi műveket, amelyeket az előadásokon nyert ismeretei bővítése céljából olvasott.

A dékán e kérvény alapján a disszertáció tételének meghatározására s az elkészítendő disszertáció bírálatára két szaktanárt jelöl ki.

A disszertáció tételét, a kérvényben felsorolt irodalom tekintetbevételével, akként kell meghatározni, hogy megfejtéséből a jelöltnek nem annyira a tárgy részleteire kiterjedő ismerete, mint inkább elméleti készültsége, egész jog- és államtudományi műveltségének foka s a tudományos és jogászai gondolkodásban való iskolázottsága legyen megítélhető.

5. §. A disszertáció elkészítése.

A dékán a disszertációk elkészítésére havonta a szükséghez képest egy vagy több napot jelöl ki.

A disszertáció zárt helyen, felügyelet alatt, reggel 8 órától délután 2 óráig terjedő időben készítendő el. A disszertációnak zárt borítékban őrzött tétele csak a zárt helyen való megjelenés után közlendő a jelölttel.

A disszertáció elkészítésénél semmiféle segédeszközt sem szabad használni.

6. §. A disszertáció minősítése.

A disszertációt a bírálók a "kitünő", a "jeles", a "jó", az "elégséges" és az "elégtelen" jegyekkel minősítik.

A "kitünő" minősítés csak a két bíráló egybehangzó véleménye alapján nyerhető el. Egyébként a két bíráló véle-

ményének eltérése esetén a dékán, vagy a tőle kiküldött harmadik bíráló dönt.

"Előgséges" disszertáció esetén a jelölt a doktori szigorlatok alkalmával nemcsak abból a tárgyból, amelyből disszertációját készítette, hanem a többi tárgyakból is alaposabban kérdezendő ki. A szigorlatok alkalmával a jelölt a kérdező tanároknak indexével együtt disszertációjának minősítését is bemutatja.

"Előgtelen" disszertáció, a disszertáció el nem készítése vagy a disszertációtól a tétel közlése után történt visszalépés esetén, a jelölt újabb kérvényre és újabb tétel alapján, csak három hónap múlva bocsátható újabb disszertációra.

7.§. Pályamunkák és szemináriumi dolgozatok.

Pályadíjnyertes egyetemi pályamunkákat, valamint sikerültebb szemináriumi dolgozatokat, a szaktanár javaslatára, a kar doktori disszertáció gyanánt fogadhat el.

E munkák minősítésére ugyancsak két bíráló küldendő ki.

Legalább "jó" minősítés esetén e munkák szerzői mentesülnek a zárthelyi disszertáció elkészítésének kötelezettsége alól.

III. A doktori szigorlatok.

8.§. A szigorlatok tárgyai.

A négy doktori szigorlat tárgyai a következők:

I. Történeti szigorlat

1. magyar és összehasonlító európai jogtörénet /alkotmány-, közigazgatás- és jogtörténet/,

2. római jog,

3. egyházjog /kánonjog/.

II. Elméleti szigorlat

1. jogfilozófia,

2. általános alkotmánytan és közigazgatástan /politika/,

3. közgazdaságtan a pénzügytannal,

4. statisztika.

III. Közjogi szigorlat

1. nemzetközi jog,
2. magyar alkotmányjog,
3. magyar közigazgatási jog a pénzügyi joggal,
4. magyar anyagi büntetőjog a büntető törvénykezé-
si joggal.

IV. Magánjogi szigorlat

1. magyar magánjog első fele /általános tanok,
személyjog, dologi jog/,
2. magyar magánjog második fele /kötelmi jog, csa-
ládjog, örökösödési jog /,
3. magyar kereskedelmi és váltójog /hiteljog/,
4. magyar polgári törvénykezési jog /peres és pe-
renkívüli eljárás/.

9. §. A szigorlatok megosztása.

A doktori szigorlatok meg nem oszthatók.

A jelöltet a szigorlat összes tárgyaiból ugyanazon
a napon kell kikérdezni.

Azoknál a szigorlatoknál azonban, amelyeknek négy
tárgyuk van, a kikérdezés két napon is történhetik, ha a dékán
a jelölt előzetesen előterjesztendő megokolt kérelmére ezt
neki megengedi. Ebben az esetben a jelölt egy napon két tárgy-
ból tartozik felelni s a négy tárgyból való kikérdezésnek leg-
később egy héten belül meg kell történnie. A szigorlatra bocsá-
táshoz szükséges időköz meghatározásánál ilyenkor az első kér-
dezési nap, a szigorlat letételének napjaként ellenben a máso-
dik kérdés nap veendő figyelembe.

10. §. A szigorlatok minősítése. Pót- és ismétlőszigorlatok.

A sikeresen kiállott szigorlat a "kitünő", "jeles"
"jó" és "elégséges" jegyekkel minősítendő.

A minősítés fokozatait a szigorlat összeredményé-
hez képest a vizsgálóbizottság szavazattöbbséggel határozza
meg. A "kitünő" minősítéshez azonban a bizottság egyhangu hatá-
zata szükséges.

A jelöltet, ha feleleteit a bizottság egy tárgyból
nem fogadja el, ebből a tárgyból pótszigorlatra kell utasítani.
A 8. §-ban az egyes arabs számok alatt felsorolt szigorlati

tárgyak egy-egy tárgynak tekintendők.

Ha a jelölt feleleteit a bizottság egynél több tárgyból nem fogadja el, az egész szigorlat ismétlésére kell utasítani. Pótszigorlat hat hét eltelte után, a kérdező szaktanár hozzájárulásával négy hét eltelte után tehető.

Ismétlőszigorlat, ha a jelölt feleleteit a bizottság egyik tárgyból sem fogadta el, három hónap elmultával, egyébként két hónap elmultával tehető.

11.§.A szigorlatok sorrendje..

A doktori szigorlatok bármely sorrendben lehetendők.

Két szigorlat letétele közt legalább három hónapnak kell eltelnie.

Ez a határidő két hónapra csökkenthető, ha a jelölt előző szigorlatát legalább "jó" minősítéssel tette le.

Minden szigorlatot ott kell letenni, ahol az elsőt.

12.§.Az első szigorlat ideje.

Első doktori szigorlatára a jelölt csak disszertációjának sikeres elkészítése után és végbizonyítványának elnyerése után jelentkezhetik. Azok azonban, akik kilenc félév hallgatása után nyernek végbizonyítványt, már utolsó félévük utolsó négy hetében is szigorlatra bocsáthatók. Azok, akik nyolc félév után nyernek végbizonyítványt, nem részesülhetnek újabb kedvezményben és csupán a végbizonyítványuk kiállítását követő félév elején bocsáthatók legkorábban első szigorlatukra.

13.§.Az első szigorlat helye.

Első doktori szigorlatára a jelölt csak annak az egyetemnek jog- és államtudományi karán jelentkezhetik, amelyen IV. tanévét, és ha kilenc félév után nyer végbizonyítványt, kilencedik félévét is hallgatta és amelytől végbizonyítványát kapja.

Akik jogakadémián nyertek végbizonyítványt, szabad választásuk szerint vagy Budapesten, vagy az illető jog-

akadémia számára vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelettel kijelölt egyetmen jelentkehetnek szigorlatra.

IV. A doktori diploma és melléklete.

14. §. A doktori diploma.

A doktori diploma szövege az 1. §-nak megfelelően módosul s a "Doctor Juris Universi Rerumque Politicarum" gradusának elnyerését tanúsítja.

A doktori diplomában a képességi fokozatot is meg kell jelölni. Aki, legalább "elégéses" jegyű disszertáció mellett, mind a négy szigorlatát legalább "elégéses" minősítéssel állotta meg, az a "rite" fokozatot; aki, legalább "jó" jegyű disszertáció mellett, mind a négy szigorlatát legalább "jó" minősítéssel állotta meg, az a "cum laude" fokozatot; aki, legalább "jeles" jegyű disszertáció mellett, mind a négy szigorlatát legalább "jeles" minősítéssel állotta meg, az a "summa cum laude" fokozatot nyeri. Aki, "kitűnő" disszertáció mellett, mind a négy szigorlatát "kitűnő" minősítéssel állotta meg, az ugyancsak a "summa cum laude" fokozatot nyeri, diplomája szövegében alkalmas helyen feltüntetendő azonban az is, hogy felavatása "sub laurea Almae Matris" történt.

15. §. A doktori diploma melléklete.

A doktori diplomához mellékletet kell csatolni, amely pontosan feltünteti a diploma birtokosának az alapvizsgákon és a szigorlatokon elért eredményeit, továbbá doktori disszertációjának szaktárgyát, címét és minősítését.

A diploma-melléklet szövege a következő:

Melléklet

a.....-én kelt ... számú jog- és államtudományi doktori diplomához. .... ur, aki ... év ... hó ... napján született, az .....-tól ..... minősítésű érettségi bizonyítványt nyert és a jogi tanfolyamot .....

egyetemen /jogakadémián/ végezte,

I. alapvizsgáját ..... eredménnyel,
II. alapvizsgáját ..... eredménnyel,
III. alapvizsgáját ..... eredménnyel,
történeti szigorlatát .. eredménnyel,
elméleti szigorlatát ... eredménnyel,
közjogi szigorlatát .... eredménnyel,
magánjogi szigorlatát .. eredménnyel állotta meg.

Doktori disszertációját ..... tudományköréből .....
cimmal, ... eredménnyel készítette el.

.....
ezidei dékán.

Jegyzet:A minősítés fokozatai:kitünő,jeles,jó,elégséges.

V.Vegyes rendelkezések.

16.§.A régi Szabályzatok érvényessége.

Az 1883.és 1887.évi Szabályzatnak jelen Szabályzat módosításaitól nem érintett rendelkezései továbbra is érvénybe maradnak.

17.§.Átmeneti intézkedések.

Jelen Szabályzat az 1944/45.tanév első felével lép életbe akként,hogy akik ebben a félévben hallgatják a végbizonyítvány megszerzéséhez szükséges utolsó félévüket ,már a jelen Szabályzat előírásai szerint szerezhethetnek doktorátust.

Azok,akik a végbizonyítvány megszerzéséhez szükséges utolsó félévüket már előbb hallgatták,de doktori szigorlataikat még nem kezdték meg,szabad választásuk szerint akár a régi,akár az új rend előírásainak elegettéve szerezhethetnek doktorátust.Akik doktori szigorlataikat az 1883.és 1887.évi Szabályzatok alapján már megkezdték,a régi rend szerint szerezhethetnek jogtudományi vagy államtudományi doktorátust,vagy mind a kettőt.1950.december 31-ike után azonban csak a jelen Szabályzat rendelkezéseinek megfelelően lehet doktorátust szerez-

ni. Ebben az időpontban a régi rend szerint kiállított szigorlatok, amennyiben a doktori fokozat meg nem szereztetett, érvényüket veszítik.

Akik tanulmányaikat még a régi Tanulmányi Szabályzat alapján végezték el, doktori fokozatot azonban már a jelen Szabályzat alapján szereznek, első doktori szigorlatukra annak az egyetemnek jog- és államtudományi karán tartoznak jelentkezni, amelyen utolsó félévüket hallgatták. Ha utolsó félévüket jogakadémián hallgatták, bármely egyetemen jelentkezhetnek első szigorlatra.

Az előbbi bekezdésben megjelöltek első doktori szigorlatukra utolsó félévük utolsó négy hetében is és disszertációjuk elkészítése előtt is jelentkezhetnek. Disszertációjukat szabad választás szerint akár a szigorlatok megkezdése előtt, akár a szigorlatok közti időben, akár a szigorlatok után készíthetik el.

Az alapvizsgák és szigorlatok minősítésénél eddig szokásos jegyek közül az "egyhangu kitüntetés" a "kitűnőnek", a "szótöbbséges kitüntetés" a "jelesnek", az "egyhangu" képesítés a "jónak" és a "szótöbbséges" az "elégségesnek" felel meg.